

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 259. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 5-го листопада 1936. — VOL. XLIV. No. 259. Jersey City, N. J., Thursday, November 5, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ

ВАШИНГТОН. — Надзвичайно велике число виборців пішло цього року до виборів, щоб голосувати на президента Злучених Держав, і подавляючою скількістю голосів вибрало президентом Френкліна Д. Рузвелта, кандидата Демократичної Партії. Віцепрезидентом став знову Джан Гарнер. Виграна Рузвелта величезна. Заявилися за нього не тільки безсумнівні „демократичні стейти“ півдня та пограниччя, але цілий просто край від Тихого до Атлантичного океану з малими винятками. З усіх стейтів лише Мейн і Вермонт та правдоподібно (залежно від перерахунку голосів) іще пару інших стейтів дадуть електорів за Ландона. На 531 електорів Рузвелт зовсім певно буде мати 510.

Вибори виказали малий вплив о. Чарльза Коклина, його Союзу для Суспільної Справедливості, д-ра Тавнсенда, Джералда Смита й Вільяма Рендолфа Герста. Рівночасно вони виявили, що відколення від Демократичної Партії так званих Джеферсонських демократів, як Алфреда Смита й Джана Дейвіса, що колись були кандидатами Демократичної Партії на уряд президента Злучених Держав, теж не мали впливу на виборців.

ЛАНДОН ПРИЗНАЄ ПРОГРАНУ.

ТОПІКА (Канзас). — Пів до 2-го години по півночі в середу губернатор Ландон, кандидат Республіканської Партії, вислав Рузвелтові телеграму такого змісту:

„Президент, Гайд Парк, Нью Йорк. Край промовив. Кожний американець приймає це рішення та буде працювати для спільної справи добра нашого краю. Це дух демократії. Прийміть від мене щирі вітання. Алф. М. Ландон“.

ПЕРЕМОГА ДЕМОКРАТІВ У КОНГРЕСІ.

Республіканці не потрапили теж перевести в життя заповідженої ними зміни в складі конгресу. Назагал конгрес остається такий, який був, себто з великою демократичною більшістю в обох палатах.

Тимчасові обчислення, ще не зовсім повні, показують, що демократи вибрали 208 конгресменів, республіканці 95, а прогресисти 6.

Сенат менше-більше остався такий самий, тільки впади республіканці Барбур у Нью Джерзі, Гейстингз у Делавері та Меткаф у Ровд Айленді, котрих уважали дуже сильними кандидатами.

ІНШІ ФАКТИ З ВИБОРІВ.

З боротьби за менші становища замітна була боротьба в ньюйоркських стейтах за становище губернатора між дотеперішнім губернатором, номінатом Демократичної Партії Ліманом, до котрого ставляться холодно навіть багато провідників Демократичної Партії, та республіканцем, суддею Блейклем. Вийшов знову Ліман, але меншою більшістю, ніж попереднього разу.

Серед загального голосування на Демократичну Партію вийшли майже всі інші кандидати Демократичної Партії в Нью Йорку, поставлені правильною організацією Демократичної Партії, Тамані Гол. Степан Ярема вийшов знов асемблею з 8-го дистрикту в дільниці Нью Йорк.

Однак виборці заявили більшістю за зміну чартеру міста Нью Йорку, проти котрого виступала Тамані Гол. Ухвалено теж нову систему праці для міських пожарників, що заводять для них три шихти по 8 годин.

У місті Нью Йорку виказала великі втрати Соціалістична Партія. Зискала зате незвичайно багато голосів ново організована Американська Партія Праці („Американ Лейбор Парті“), котра ставила кандидатом на президента Рузвелта.

Не зважаючи на велике число виборців, вибори в Нью Йорку й поза Нью Йорком були незвичайно спокійні. Продовження часу виборів на 3 години показалося зайвим.

КОРАБЕЛЬНІ ЛІНІ ПРИБУЮТЬ ЗЛОМАТИ СТРАЙК.

НЬЮ ЙОРК. — Корабельні лінії, проти котрих вийшли на страйк моряки без дозволу своїх юній, рішили наймати робітників на зломання страйку. Члени Американської Федерації Праці почали найматись на роботу.

Страйк захопив досі коло 50,000 робітників.

ЗУДАРЕННЯ КОРАБЛІВ.

КВІБЕК (Канада). — На ріці св. Лаврентія зуцарилися з собою у вівторок уночі пасажирський корабель „Антонія“ з лінії „Гвайт Стар“ та прибережний корабель „Гаспе Кавнті“. Цей останній був так сильно ушкоджений, що не міг власними силами доплисти до порту. Затягнули його туди вислані йому на поміч портові судна.

Є ТЕПЕР У СОЮЗІ 33 ТАКІ ВІДДІЛИ, ЩО ТІМ БРАКУЄ ВІД ОДНОГО ДО П'ЯТОХ ЧЛЕНІВ, ЩОБ МАТИ 25 ЧЛЕНІВ. ОТЖЕ ПОСТАРАЙМОСЬ УПРОДОВЖ ЛИСТОПАДУ ТА ГРУДНЯ ДОПОВНИТИ ТЕ ЧИСЛО. ТИМ ЗДОБУДЕМО СОБІ ВЛАСНЕ ЗАСТУПНИЦТВО НА НАСТУПНУ КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗУ, НЕ ПОТРЕБУЮЧИ ШУКАТИ ЗЛУКИ З ІНШИМИ МАЛИМИ ВІДДІЛАМИ, А З ДРУГОЇ СТОРОНИ ЗРОБИМО ДОБРЕ ДІЛО І ДЛЯ У. Н. СОЮЗУ, БО ЗБІЛЬШИМО РЯДИ ЙОГО ЧЛЕНІВ.

ФРЕНКЛІН Д. РУЗВЕЛТ

Наново вибраний президент Злучених Держав

ЄВРОПЕЙСЬКІ КРАТ ПРО АМЕРИКАНСЬКІ ВИБОРИ

БЕРЛІН. — На передодні американських президентських виборів німецька преса принесла обширніші статті, в яких заповідала рішучу виграну для Рузвелта. Англійська преса цей раз мало розписувалася про американські вибори, бо, як заявляли редакційні статті цієї преси, ці вибори це є „форгон конкложен“, себто є цілком певно виграна для Рузвелта. Подібне становище забрала французька преса.

РИДЗ СМІГЛИ — ДИКТАТОРОМ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Польський уряд надав ген. Ридзові Сміглому титул „маршала Польщі“. Політичні круги пояснюють це відзначення тим, що фактично враз із титулом надано йому всі диктаторські права.

ВІДКРИТТЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ЛОНДОН. — Англійський король Едвард відкрив чергову сесію англійського парламенту. Це перший раз від вступлення на престол він виконав цю функцію. У своїй промові король не сказав нічого нового, чогоб перед тим не сказали вже його міністри. Характеристичне було лиш те, що він підкреслив, що його коронація відбудеться згідно з уложенням пляном і не буде відложена.

БРИТАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ПРОТЕСТУЄ ПЕРЕД НІМЦЯМИ.

БЕРЛІН. — Британський амбасадор у Берліні вніс формальний протест перед німецьким урядом проти промов німецьких міністрів Герінга і Гебельса, в яких вони називали ті колонії, що їх по війні забрала Британія від Німеччини, „краденими територіями“. Амбасадор протестував також проти закидів, зроблених названими німецькими міністрами, начебто Британія була відповідальна за те, що Німеччина не має нині сировини. Британія цьому не винна, запевняв амбасадор.

НА ПЕРЕДОДНІ АНГЛІЙСЬКИХ ДЕБАТ.

ЛОНДОН. — В кількох найближчих днях в англійському парламенті зачнуть дебатовати про зовнішню політику Англії. Цього року, в обличчі грізного європейського положення, як теж в обличчі визиваючих промов, що їх виголошували німецькі міністри, большевицькі генерали й Мусоліні, ця дебата набере дуже глибокого значіння. З натяків англійської преси можна догадуватися, що англійська політика буде старатися затіснити приязнь з Італією.

МАДРИД ПЕРЕД ЗДАЧЕЮ.

МАДРИД. — Еспанські революціонери, яких урядові війська відбили були революц. відзнаки свої позиції, як теж підсунулися ще ближче до столиці. Тепер з дахів Мадриду можна вже побачити боротьбу, що ведеться на передмістях. Революціонери звертали свою особливу увагу на летунське поле й старалися його збомбардувати. Опір урядових військ тепер дуже слабкий. Однак сподіваються, що з моментом, як революціонери ввійдуть до міста, зачнетесь там жорстока рукопашна боротьба.

БОЛЬШЕВИКИ ТОРГУЮТЬ СТАРИМИ ЛЮДЬМИ.

ХАРБІН. — З Далекого Сходу люди доносять, що советські влади видали розпорядок, на основі якого вони готові випустити зо свого „раю“ старші особи поверх 55 року життя, але під умовою, що хтось із заграниччя заплатити за них належний окуп. Окуп цей має бути зложений у чужій валюті.

КРИВАВА БОРОТЬБА З КОМУНІСТАМИ.

ЛЬВІВ. — Уночі з 15 на 16 жовтня напала на село Камінка Лісна, повіт Рава Руська, комуністична банда. Вислідом цього нападу є один труп і три ранені. Комунари напали на 26-літнього Михайла Зеленого й кількох його товаришів, що верталися з читальні. Зеленого вбили на місці, прошивавши йому кулею думдум серце. Але цього було замало комунарській голоті і вона змасакувала труп так, що трудно було його пізнати. Секція виказала заломання черепа, удар ножем в око, численні рани від ножа по цілому тілі. В устах лишився тільки один зуб. Убитий це свідомий українець, активний націоналіст, член усіх товариств у селі, голова незалежного „Лугу“, муж довіри „Просвіти“. Три ранені є: брат убитого, Микола; Максим Гоцій, старенький, 60-літній селянин і Микола Бучма. Комунари намагалися ще вдердись до хати Гриця Лушика і Василя Зеленого, але їм не пощастило. Заки село успішно організувати протиоборону, комунари втекли. Прибула на місце злочину поліція зробила те, що примусила ще того самого дня вночі поховати трупа. Не зважаючи на темну ніч, дощ і болото, молодь узяла масову участь у похороні.

НАПОРЛОСЬ НА СКЕЛІ В ПОРТІ.

Велике судно Реймонда Гарсії попало на скелі в Іст Ривері в Нью Йорку між островами Райкерс та Лоренс Пойнт. Кораблик сидів на скелях, поки не прийшов приплив води. Цей його зніс зі скель.

ТІКАЮТЬ З ПАЛЕСТИНИ.

Через граничну стачію Снятин-Задуче переїхав транспорт жидівських реемігрантів з Палестини до Польщі числом 130 осіб. Зачувати, що за ними йдуть дальші рееміграційні транспорти.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ГУМАНІТАРНИСТЬ.

В різних місцевостях советської України відбувається масова збірка (очевидно під примусом влади) для дітей і матерей „трудячої“ Еспанії. Як повідомляють „Вісті“, в самім Дніпропетровську зібрано досі 45 тисяч рублів. Отже бачать чуже під носом, а не хотять видіти голодних дітей і матерей під носом, бо — таки на Україні...

РИМО-КАТОЛИК У ЖИДІВСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ.

Машиніст чехословацької залізниці Р. Штраус, родом німець, дав свого сина до жидівської гімназії в Мукачеві. Хлопець мусів зложити іспит з жидівської мови і математики. Приготували його до іспиту ученики вищих класів тієї гімназії. Це перший випадок на Закарпатті і взагалі в чехословацькій державі, що християнин записався до жидівської гімназії.

НОВИЙ ТИТУЛ У СОВЕТСЬКОМУ СОЮЗІ.

Центральний Виконавчий Комітет комуністичної партії створив поруч дотеперішнього титулу „народний артист республіки“, новий: „народний артист Советського Союзу“, як вищий від попереднього. Дістали цей титул вісім російських артистів, два грузини, одна артистка казаської республіки і двоє українських артистів: Сакаганський і Марія Литвиненко.

СЕЛЯНКА СТАЄ ОПЕРОВОЮ СПІВАЧКОЮ.

Один мадярський професор музики з Будапешту, перебуваючи випадково в селі Сар, відкрив молодого селянку, що розпоряджає феноменальним голосом. Крім того вона напричуд музикальна й уложила багато пісень (з власним текстом), що кружляють між окочним населенням. Один вищий урядовець у Будапешті згодився взяти музикальну селянку на свій кошт до міста, причому професор піднявся вишкочити її голос. Думають, що зроблять з неї велику оперову співачку.

УСПІШНІ ВАКАЦІЇ.

Французькі залізничні видали за серпень 325,000 полешевих білетів для осіб, що вихали на відпочинок. Міністер спорту та відпочинку (бо й такого має Франція) хоче знизити ціну білетів пошприти ще на робітників чужинців і дати їх в зими для аматорів спорту. У зв'язку з тим залізничники хочуть продавати теж небувало дешеві спортові костюми.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016-4-0807.

За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„НОРМАЛІЗАЦІЯ“

Під тим словом розуміють тепер у старім краю спробу налагодження польсько-українських відносин. „Нормалізація“ мала означати в своїм первіснім значінні таку акцію зо сторони польського уряду і з боку українського політичного проводу, яка мала довести до „мирного співжиття“ українців з поляками. Так принаймні думав польський уряд і так думали ті українські політичні чинники, що пішли з польським урядом на виборчий компроміс. Чи вони дійсно щиро думали, що є можлива така „нормалізація“, це інша справа. Важне те, що вони офіційно заявляли.

Отже й наш цьогорічний Перший Листопад перейшов на рідній землі оту „нормалізацію“. Виходить, що він для поляків перейшов досить „нормально“. Звичайно минулими роками польська телеграфічна агенція чи польська преса заздальгеді подавала різні звідомлення, звязані з першим Листопадом. Писалося про якусь „поготівля“, про задумане нове „повстання“, або поширювалося трівожні вісті про нові революційні акти з боку українських революціонерів. Чи ця тривога була дійсно виправдана, це інша справа. Та як воно не було, то одно певне, що Перший Листопад насував ляк на цілу ту польську суспільність, що розсілася на західно-українських землях. В той день вона завжди чулася непевною. Як воно було цього року, покищо не знаємо. А знаємо тільки те, що в цім „нормалізаційнім“ році не було вже ніяких страхів, які можна було знайти в польських звідомленнях на передодні Першого Листопаду минулих років.

І бувало давніше так, що й загранична преса у звязку з Першим Листопадом пригадувала собі положення українського народу під Польщею. Тоді вона писала й про різні терористичні акти українських революціонерів, як вислід польського терору над українцями. Та тепер ця преса пише про „нормалізацію“, а про Перший Листопад та революційне напруження українських мас — замовкла.

Та нема злого, що на добре не вийшло. За „нормалізацією“ дійшло до цього, що політично безпечним є вже той, що називає себе „українцем“, а не „русином“, як цього, наприклад, вимагає університетська польська влада у Львові. Тому ми певні, що ця „нормалізація“ зрештою революціонізує наш нарід у старім краю скорше й краще, ніж тисячі революційних відозв і брошур. Сам польський уряд і польське громадянство дали ще одну чергову лекцію про те, що з Польщею не можна договоритись. У Польщі можна тільки добитися чогось її побиття і ось уже навіть із цього боку треба піддержувати в наших масах революційного духа, бо без нього годі навіть зліквідувати ту „нормалізацію“, що асимілює і винищує наш нарід та колонізує землю чужинним елементом.

МОЖЛИВОСТІ ВІЙНИ

Відомости, які приходять з різних закутин світу, вказують зовсім виразно, що цілий світ знаходиться у великому поднервуванні. Один нарід не довіряє другому, всі держави шалено зброються, а їх провідники все частіше й частіше говорять про можливість війни. Німеччина на полі зброєнь досягнула блискучі успіхи. Її повітряна фльота рахується одною з найкращих. Москва хвалиться, що її повітряна фльота така сильна, як німецька і японська до купи. Англійські воєнні фабрики працюють день і ніч, а крім того Англія закупує 1,500 літаків в американських фірмах. Франція ухвалила 5,000,000 франків на дальшу розбудову своєї повітряної фльоти. Це тільки на полі летництва. Подібні річі відбуваються в дйяльній вській іншій зброї, в будуванні модерних гармат, тенків, скорострільів, крісів, газів, димної заслонки, як теж у будуванні вського роду морської фльоти.

Попри фізичні зброєння світ зброється також економічно і морально: майже кожна держава прямує до того, щоб своє економічне життя зробити самовистарчалним, щоб його так уладити, щоб вразі війни бути якнайменше залежною від заграниці. Також кожна старається скріпити себе морально, себто хоче витворити в себе такий націоналістичний дух, який сповіби всіх громадян у нутрі, напоїв їх любовю та героїзмом до своєї раси та приготував у той спосіб найширші шари на найтяжчі національні жертви.

Новини про війну не раз такі, що здається, що ось ось вона вже вибухне. Та звичайно після цього приходить якась успокоююча новина, яка відкладає війну знов на довший час коротший час. Це повторялось і повторяється так часто, що суспільність вже освоїлася з цими скачками й не робить собі вже нічого ні з одних новин, ні з других.

А всетаки війна висить над нами. Це буде страшна, жорстока війна, яка одним народам може вище розгромлення, або ослаблення, а іншим вигляди на кращу будуч-

ність. У вогні війни дуже легко можуть перегоріти пута народів поневодених, таких, як нарід український. Це правда, що війна буде страшна. Але коли мова про нас, українців, то нас окупанти вже так страшенно знищили, що й на війні не було б гірше. Тому замість лякати нас війни, ми повинні до неї як слід приготуватись, щоб тоді, коли перегорять нинішні пута, нам підступом чи розболом не наложили нових.

Війна висить над нами, і то війна в недалекій уже будучині. Ось на днях приїхав до Америки один з найславніших французьких журналістів, якого голос повторюють у пресі інших культурних народів, Андре Жерод, що лише свої річі під псевдонімом „Пертінакс“. Він приїхав сюди, щоб приглядатись американським виборам і подавати звідомлення про це французькій пресі. Запитаний про положення в Європі, Пертінакс відповів: „Тепер відносини стали грізніші ніж колинебудь були від вибуху війни. Рішальна хвиля наступить десь у тому часі, коли німці завершать своє зброєння. Це може статися на весну або в літі наступного року. Ніхто не знає точно, коли німці осягнуть вершок своєї мілітарної сили. А щодо Англії, то найбільший оптиміст не сподівається, що вона осягне свою повну мілітарну силу скорше як за 18 місяців.“

Ціла Європа наладована динамітом і треба тільки іскри, щоб повстав вибух. У таких моментах плести теревені про пацифізм, лякати людей „жорстокості війни і проливу крові“ й удавати „гуанність“, як це дехто робить, є нерозумно. Бо передовсім іскра, що може запалити цю світову пожежу, лежить зовсім не в наших руках. Війна вибухне навіть тоді, колиб усі українці стали крайніми пацифістами. А якби ми стали ними, то воєнна фурия в першій мірі наїйгірше відбилася на нас самих. Беззубі, з відтягненими пазурами, здемобілізовані морально, ми будемо тільки гарматним мясом для тих, що матимуть фізичну і моральну силу. Нашою кров'ю вони будуть демонструвати свою потугу

й вкінці нашим мясом направлятимуть свої діри, спричинені війною.

Пацифізм не охоронить нас від цієї долі. Нас може охоронити тільки власна сила, власні пазури. Тому, хоч ми нині придавлені ворогами і не ма-

ємо можности отверто творити фізичну силу, то маємо можність гартуватись морально й творити такі духові цінности, які при вибуху нового воєнного конфлікту зціплять наш нарід в один могутній 45-мільоновий табір.

бою й програли. Будьмо тільки сильні собою й Україну свою носім у серці своїм. Тоді не страшні будуть нам марева денационалізації, ані піддмаватиме наше серце журба, що станеться з нашим народом у майбутности, бож, як каже Шевченко:

І неситий не виоре
На дні моря поля,
Не скуе душі живої...
(„Жіноча Доля“).

ЗАМАЛО МИ УКРАЇНКИ ПО ДУШІ

За наших дівочих часів лекше було заслужити собі ім'я української патріотки. Безперечно. Вистало одягатись у вишивані блузки й фартушки. Вистало повісити в хаті портрет Мазепи. Вистало вміти деклямувати з „Кобзаря“. Вистало на вечорницях танцювати коломийки. Так, на ті часи, коли надії на можливість власної самостійности були тільки як фантастичні мрії, цього вистачало. Чогож ми тоді бажали собі? Мати змогу розвиватись культурно й господарсько. Політичні вимоги в усього нашого народу, зокрема в нас, жінок, були дуже скромні.

Сьогодні змінилася душа народу, змінилася з тим і його вимоги. Сьогодні ми розуміємо, що навіть мури не задовольняються тільки тим, щоб мати що зїсти і де розірватись у хвилинах по праці.

Сьогодні ми вважаємо себе не тільки за нарід, що вміє гарно співати й по мистецьки танки виводити. Сьогодні ми свідомі того, що ми — нація, не гірша від інших державних народів; свідомі того, що нам належаться й політичні права. Здаємо собі справу й з того, що ті права мусимо собі самі здобути.

В нашій душі, вже не тільки в уяві, зарисовується Україна не лише як федеративний шпихлір Москви. Ми навіть віримо, що та наша Україна в майбутности відиграє чималу роль в історії Європи, як чинник рівноваги на Сході.

З цим усім змінилися й вимоги до української жінки-патріотки. Вимагається від неї вже інших, глбших доказів патріотизму й українства.

Нам слід бути українками не тільки назверх, не тільки тим, що умоблюємо хату на український стиль (хоч безпечно й це теж важке), не тільки тим, що говоримо українською мовою й співаємо українських пісень, але ми му-

симо бути й українками по душі. Українками з переконаннями.

Передовсім ми мусимо знати — хто Україна. Так. Треба вчитись, хочби голову покрив уже сивий волос. Мусимо утвердити в своїй пам'яті всю історію нашого народу. Його останні героїські зриви. Що ми знаємо про тих хлопців-героїв, що покладали свої голови за Україну під Крутами, Базаром? Що знають про те наші діти, ті діти, що сама природа повірила їх нам в опіку? Всі ми подивляємо відвагу й мужність еспанських національних героїв при обороні Альказару. Всі ми знаємо про Альказар, але — чи всі ми знаємо про наш український Альказар, про наш Тернопілі — Крути?

Вмерлим героям можемо віддати тільки честь, але живим мусимо допомогти. Скільки зпоміж нас таких, що зложили свою лепту на українських інвалідів? Ми програли один бій, а вони і державу і здоровля.

Зближаються роковини першого листопаду. Замало піти до церкви й помолитись за їх душі. Так, на теперішні часи цього замало. Ми мусимо в своїм домі створити й відтворити настрої листопадовий. Скажимо своїм рідним, що той день проведемо на сухім хлібі й чаю, а заощаджені з харчу гроші віддамо на наших інвалідів, чи тих хлопців, що в ім'я загальних інтересів попали в тяжке для них положення й не мають родини, якби не помогли. Уважайте! Не стільки тут важні ті два чи три злоті! Найбільшу вартість має те, що ви чинно визнаєте ідею, за яку терпіли мільони. А вже найважніше те, щоб ваші діти вчилися від вас відмовляти собі особистій користі в ім'я чогось загального.

Не нарікаймо. Не критикуймо тих, що поривались до

ГАНЕБНА ПОВЕДІНКА ПОЛЬСЬКОГО КСЬОНДЗА.

В старокравім „Ділі“ з 4 жовтня б. р. поміщено під по-вицим наголовком допис, який подано на доказ нахабности польонізаторської акції польських ксьондзів по українських селах. Факт, про який тут мова, стався в Конохах, повіт Бережани. Читаємо в „Ділі“ ось що:

Дня 1. жовтня ц. р. підчас урядування місцевого сотрудника о. Ярослав Сояка у V. класі місцевої вселюдної школи (вписував предмет навчання у денник) напав на нього кс. Франц Мальовани, домагаючись звільнення одного ученика від релігії в гр.-кат. обряді, бо, мовляв, цей ученик є римо-кат. обрядю. Поправді цей ученик є хрещений і миропомазаний у греко-кат. обряді й вписаний у метрикальну книгу гр.-кат. парохіяльного уряду в Конохах, хоч у тім часі був там теж латинський священник. Коли о. Сояка заявив рішуче, що ученика не пустить з класу, бо він має ходити на науку гр.-кат. релігії, кс. Мальовани образливими словами хотів його спровокувати. Однак о. Сояка не дався вивести з рівноваги і зовсім спокійно обстоював при своєму. Тоді кс. Мальовани почав тягнути ученика насильно з лавки, але о. Сояка звелів ученикові лишитись у класі. У відповідь на те, кс. Мальовани, не зважаючи на свій старший вік, почав з криком грозити йому палицею і врешті вдарив о. Сояка кулаком у груди! І тепер о. Сояка зберіг спокій та рівновагу духа і спитав розскаженілого ксьондза, чи це по християнські та чи взагалі священник може бити священника?

Видно, що кс. Мальовани трохи схамувався і зрозумів, що допустився ганебного вчинку, але замість покривдженого священника перепросити, як рафінований лиходій вернувся від порога і закукуричений сказав: „Я ксендза не удержим, тільки потрошчимо“. Це повторив ще й за порогом, хоч це була свідомо брехня, бо вся шкільна діворова бачила, як кс. Мальовани вдарив о. Сояка.

Розуміється, що про ганебний учинок кс. Мальованого довідалось від дітей ціле село. Серед населення, яке знає о. Сояка як ровного і зразкового душпастиря, настало страшне обурення на польського ксьондза, якого положення стало в селі nadalше неможливе. Населення не всилі погодитись з думкою, щоб розбишацький напад кс. Мальованого лишився безкарно.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АВОКА, П. Бр. св. І. Хрестітеля, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбуватимуться в неділю, 8 листопада, в годині 1:30 пополудні, в галі Турек. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важну справу до погодження. Також просимо тих членів, що мають нових членів, хай придуть з ними на ті збори і запишуть їх до У. Н. Союзу, найліпшої української організації в Америці. — Василь Лисий, предс.; Онуфрій Лесик, кас.; Микола Колодій, секр.

ШКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбуватимуться в неділю, 8 листопада, в годині 12:15 пополудні, в церкві свя. Іоанна при Окей і Райс-уд. На зборах будуть важні справи до погодження, тому просимо всіх членів обов'язково прийти. — М. Барабуш, предс.; Л. Кузьма, кас.; Т. Шківа, секр.

денні, рухливі, сміложиттєві думи, що роється у тих головах на полі великого бойовища цього вогкого соняшного ранку.

І нарешті роздвобаний цементняк. Так от він, отой недоступний чортяка, на котрому полемало зуби не одно стрільно... Але, все таки, дивіться: он бабаднув, видно, „чамайдан“ розкодов цемент і химерно, направо й наліво, розгорнув його щелепи. Кілька куснів людини, у вигляді погнigliх ганчірок, валяється навкруги. Таке побачив Володько попередше, хібаж Василь сам не бачить? — Когось розірвало, каже він, але де голова?

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СОЮЗОВЦІ МІСТА КЛІВЛЕНДУ

ОТСИМ ПОДАЄМО ДО ВІДОМА, ЩО В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 9-ГО ЛИСТОПАДУ В ГОДИНІ 7:30 ВВЕЧІР ВІДБУДУТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ 2253 WEST 14th STREET, CLEVELAND, N.

ЗБОРИ ДЛЯ СТАРШИХ І ДЛЯ МОЛОДІ

На тих зборах буде прийвний ред. „Свободи“ д-р Л. Мишуга та говоритиме про важні організаційні справи. Тому просимо всіх урядників та членів місцевих відділів прийти конечно на ті збори.

Марія Розоміло, заст. гол. предс. О. Е. Малицький, гол. контрольор М. Бусько, гол. радний

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНИ“. Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

— Ей, ти пан! Імееш часи? Таші, рзатку твою!... „Пан“ і годинник віддає. Нащо йому оті „часи“. Тут у Росії хто по „часах“ живе, коли тут стільки сонця. А що тоді робитиме сонце? — Паднімаайсь! — на ціле горло кричить зпереду козак і показує нагайкою, як піднімається. Люди поволі рухуються, зводяться і йдуть. Ідуть і йдуть. Здається, кінця нема.

Гармати ще бовхають, але, видається, вже далі. В полудень пригнали ще одну партію полонених, а перед вечором знов. Хто там знав, скільки їх тисяч було. Йшли, як хотіли. Деякі пристають, падають на дорозі, трохи вилігуються і йдуть самі далі. Скидають все зайве, непотрібне і кидають, де попадо. Діти біжать після й підзабірюють, але не так всякі речі, як набой, яких також багато валяється по дорозі.

Минуло ще дві ночі. Шляхом від Жолобського лісу потягнулися перші обози. Це знак, що „наші“ відігнали австрійця. Ідуть пекарні, парки. За ними рушив штаб корпусу, що стояв у Жолобках. Гірше за все, що відіжджають козаки. Їх кучері, промінисті очі,

і тільки кілька разів потягнув — трах! — і череп злетів з голови.

І от йди туди. Хоч-не-хоч, мусиш. Усіх хлопців, які були, мало не до десяти років, аби тільки рослинним виглядав, загорнули. Пігнали й Василя. Володько стояв на дворі. — А ето! — кивнув головою козак, що ходив зі старостою. — Бальшой парняга, дайош!... Батько думав перечити, мати тошніти. — Нічаво. Вон уж гляді парень, що женіть нада... А Володько й не думав перечити. Він піде. Він навіть о-хоче піде. Піти, стати власною ногою на тому гарячому місці, кинути погляд на поле смерті... Хіба це не варт того — раз поставити хлопця життя на карту небезпеки і відчувти в глбинах душі приємно — страшний доскіт шаленої гри?

І пішов. Пішов разом з братом і іншими хлопцями.

Крапає дощик. Дорога мокра. Хлопці йдуть і ревуть, хто-що і, звалось, вони співають. Через Башківці, Три Кінці, під Крем'янцем. Заночували на Веселівці.

Другий ранок засів, зівнав галасом хлопчаків. Окріп, чай. Вирушили полід горою дорогою, що моталася рівною долинкою між вербами. Перші розторочені будови. На сході над горою і лісом зводиться задумане сонце, ніби зоряний камінь в паруванні окропу. Соша. По ній колись та-

раздали стрільна, а тепер лежить нікчемно порвана. Гармідерний обоз поповз у ранковий туман, що висить над річкою Іквою.

Хлопці йдуть полями. Між ними Володько чи не найменший, Москаль кладе йому цегляну руку на плече. — Ну, малий! І тебе ваєвать пагналі? Астарожна тольки, ніто напо-решся і все твої патрошкі рознесьот!... — Неєет! — відповідає певно Володько.

Влазять у туман Ікви. Грунт здовбано. Раз коло разу лічківки. З лівого боку туман відкинувся полу.

— Сапанів! — хтось каже. Володько дивиться на той беріг річки і не бачить Сапанова.

— Де? — А онтам. Там він був. Пригадуєш Івана Штуку? Оповідать, що в них добре родила капуста. Капусник його до самої Ікви дотягав. — Може он... — Неє! Який чорт. То австрійські окопи... — Ей там! Не зевай! Астарожна! — Кричать зпереду. Річка. Переправа. Здовж зборчачки кули колочих дровів, що погрузли в жовтовату, ніби бронзову воду.

За річкою вся земля вросла колючим залізним чагарником. Вузька доріжка просічена поперець до окопів. Туман довгого палькатою рукавицею роззявся над річкою, ніби бажав згрібнути її, щоб линути

лямпаси лишали міцний слід у серцях селянських красунь і неодна проводить свого коханого, тримаючись за стремце з останньою надією, „що вернеться і візьме на Дон“.

Але гай, гай! Скільком це говорилось, скільки їх носили до гарячу надію, зрештою не менш гарячими слізьми. Легковажне дівоче серце палає силою великого життя і в раздодах палких пестощів ідє вагань дається у владу непереможного гону.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДОСКОНАЛИЙ „ДЖЕНТЕЛЬ-МЕН“.

Одна ньюарська газета подає на першій сторінці новинку під заголовком: „Піт є досконалий джентельмен“.

Піт це сернюк, що його о-своїли якісь там багачі. Тепер, по 17 місяцях виховання, сернюк показує небувалий талант для набування „культурних“ звичок: сернюк не молоко з фляшки, спить на постелі та любить пожувати собі тютюну.

Отже маємо ще один при-чинок до питання: що стано-вить досконалого джентель-мена? Шкода лише, що, пов-начою своїх читачів про це ці-каве питання, газета не дода-дає: чи пити молоко з фляшки, спати в постелі та жувати тютюну це признаки джентельме-на між чотириногими цапа-ми, чи й між двоногими?

НЕ БУДЕ ВІЙНИ.

Не буде війни, — каже мілі-онер Вільям Рендольф Герст власник газети, вертаючися з Європи.

Каже, що не буде війни, бо: народи не хочуть війни; бо в війні нема вже ніякої слави; бо війна це тільки клопіт.

Як так, то це повинно нам облекшити страх перед сухо-тами й раком. Хоч тепер в А-мериці багато людей хорує на ці недуги, то вже не будуть. Поперше, хто хоче хоріти на рака або сухоти? Подруге, чи люди відносять до поважан-ням до тих, що хоруєть на су-хоти або рака? Потрете, чи рак і сухоти дають щонебудь поза клопотом?

ВЖЕ НЕМА ВЕРСАЙСЬКОГО ДОГОВОРУ?

І каже ще Герст, що війни в Європі не буде тому, що вже нема найбільшого бурливого чинника, що вів Європу до війни, а це версайського дого-вору.

Чи справді вже нема версай-ського договору? А на якій основі держить Польща Галичину, Румунія Буковину, а Чехословацщина Закарпаття?

СЛАВА ВЕЛИКОМУ ГОРОДНИКОВІ!

І знов газети почали співати славу великому городникові, що на річній виставі цвіту хризантеми повіту Насав на Лонг Айленді дістав аж 14 на-город. Одна з його цвіток ма-ла 30 цалів в обводі.

Називається цей городник Джей. Пі. Морган. Так, це звісний інтернаціональний бан-кир, один з найбагатших лю-дей в Америці.

Багато людей певно ціка-виться тепер, як це Джей. Пі. Морган підливає цю квітку, що має 30 цалів в обводі.

ПОЩО ЦЕ?

Коли Герст запевняє, що в Європі не буде війни, в газе-тах появляється новинка про перший шпиталь у Лондоні, забезпечений перед газом.

Цікаво було би знати: яким газом?

Чи газом з комети? Чи га-зом з лондонських газівень? Чи може газом, що його ки-нуть на Лондон ворожі літаки

НА ВИПАДОК НОВОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ?

ЧОЛОВІК І ЖІНКА.

Хтось там обчислив, що при цьогорічних виборах на кожні 4 пари горожан 3 пари підуть до виборів разом, себ-то чоловік з жінкою.

Кажуть газети з цього про-воду, що вибори починають-ся до скріплення родини: ад-же чоловік і жінка знову знайшли нову ділянку для спільної акції.

Однак, чи справді вони ді-лають разом? Чи справді, пі-шовши до виборів разом, чо-ловік і жінка віддають голоси на тих самих кандидатів? Чи не буває таке, що чоловік го-лосує за одного кандидата, а жінка за іншого?

Адже чоловік і жінка часто йдуть до фільмового театру, але в театрі чоловік дивиться більше на акторки, а жінка на акторів. І каже наш нарід, що як парубок піде до церкви, то він один раз кидає оком на престол, а три рази на баби-нець.

НОВІ ЧАСИ — НОВІ ЗВИЧАЇ.

Панна Глорія Пері, 18-літня каліфорнійка, півзала в суд свого батька, Дездефа Перія, та домагається, щоб суд при-знав їй права, яких батько відмовляв.

Каже позовниця, що вона хоче малюватися пудром і ру-жом, а батько їй це заборо-няє; а як вона випиралася, батько її вибив та загрозив, що скропить її лице квасом. Вона хоче стрічатися з хлоп-цями, а батько їй це заборо-няє.

ВСЮДИ НАВЧАННЯ.

Американський Союз Діете-тики займається навчанням американців про вартість ріж-ного роду страви для люд-ського здоров'я.

В Америці є кілька організа-цій, що помагають читачам книжок вибирати найкращі книжки з величезної маси, які виходять на книжний ринок.

Тепер повстали організації, що помагають родичам підби-рати фільмові представлення для дітей.

Таке виробляють американ-ці. Та чи краще булоб робити по старому? Замість думати над тим, які книжки читати або на яке представлення ді-тей брати — і книжок не чи-тати й дітей на представлення не брати? І замість думати над тим, що їсти, сказати про здоров'я, як наші люди ка-жуть про смак: чи всмак, чи не всмак, щоби кишка як ки-мак?

Учитель Крутилок, скажи мені, чим є твій батько?

— Мій батько є хорий.

— Дурниці говориш, я пи-таюся, що робить твій бать-ко?

— Кашляє, прошу пана про-фесора!

— Гм, а що робить тоді, як він здоров?

— Тоді не кашляє.

— Алеж хлопче, чи ти мене не розумієш? Я хочу знати, чим є твій батько тоді, як він не хорий, як не кашляє і не лежить у ліжку?

— Тоді він здоров!

СЛОВ'ЯНИ В ЕСПАНІ

Торговля Еспанії з Києвом. — Торговля невільниками.

Еспанія звалася в середньо-вічних часах Андалузією. Во-лоділи тоді там араби. В тих часах взаємини словян із во-лодіючими в Андалузії араба-ми були добре відомі. Головно з X століття захвалося кіль-ка цікавих свідочств про те.

Між р.р. 943 і 948. писав учен-ий араб Масуди історичну працю „Левади золота та ко-пальні самовітів“. Подибуем там двічі згадку про словян в Еспанії. Раз каже Масуди: „Найчисленніший словянський нарід зветься лужани. Він ве-де торговлю аж до Андалузії, Царгороду та хозарів“. У дру-гому місці читаємо, що в о-колицях Києва плеають бо-брі, відкіля бобріві кожухи йдуть у торговлю в Андалузію.

Найславніший з усіх араб-ських королів Еспанії або калі-фів. Кордові був Абдельрах-ман III. Абдельрахманів до-стойник Хаздай коло 959 ро-ку в листі до короля хозарів (в Азії) м. і. пише, що у калі-фа Абдельрахмана бувають послы від грецького царя, від німецького короля та від ко-роля народу Гебалім, „які є слов'янами“.

Про тогож каліфа Абдель-рахмана III. довідуємося від арабських письменників, що він приймав теж посольства від якогось словянського короля Дуку.

Арабський іман Ебн Гавкаль у своїй „Книзі подорожей“ з 976. р. каже: „Країна словян така велика, що доставляє не-вільників на схід і захід“.

Торговлю невільниками зай-малися найбільше жиди. За те обвинувачували жидів часто перед владою. Головно обви-нувачує жидів ліонський архи-єпископ Агобард, що помер 840 року. Заховава лист то-го архієпископа „Про жидів-ську нікчемність“. В листі тому каже архієпископ, як багато натерпівся „від жидів і жидів-ських приятелів“, тому, що на-поминав людей у проповідях, щоби не дозволяли жидам ку-пувати та вивозити невільни-ків для арабів в Еспанії.

Польський історик Лелевель каже: „Жиди в Польщі доки могли торгували людьми“.

Німецький літописець Тіт-мар, що жив за часів Ебн-Гав-каля, каже про мешканців осе-лі, знищеної війною: „Пішли у розтіч, як словянська родина, яка в ріжні сторони йде на продаж у неволю“.

Торговлю невільниками зай-малися теж нормани.

Арабський письменник Вена-мін з Туделі ще в XII столітті всю Словянщину називає краї-ною Ханаанською, тому, що „її мешканці продають синів і дочок усім народам“.

Про долю словян в Еспанії крім сучасних арабських пись-менників написав теж пізніше (1760 р.) мадридський бібліо-текар Казірі й англієць Мор-фі Казірі видав книжку: „Біб-ліотека Арабіко-Гіспана Еску-рйаль“, а Морфі в 1816. р. на-писав „Історію володіння ма-гометан в Еспанії“.

Словянська сторожа в Кордові.

Найдавніша згадка про по-бут словян в Еспанії походить

із часів еміра або короля Га-кема I, що володів над еспан-ськими арбами від 796. до 822. року. Еспанський історик Кон-де каже: „Король Гакем завів при дворі прибічну сторожу з 5,000 озброєних, у тому 3,000 мазарабів, (себто давніх анда-лузійських християн) і 2,000 слов'ян“.

Було це сто літ після завою-вання Еспанії арабами, а 50 літ після того, як там настала славна династія Омеїв, що пере-дше володіла східнім калі-фатом у Багдаді. Повне ім'я Гакема було Альгакен бен Гі-шема Абалясі. Його прибічна сторожа діставала плату, а складалася з двох відділів: кінного і пішого. Піший від-діл, що мешкав в алказарі (замку), складався з 2,000 сло-в'ян. Арабські історики зовуть їх постійно й виразно „слов'ян-ською сторожею“.

Крім обовязків у прибічній сторожі виконували слов'яни в Кордові ще також службу ев-нухів, себто загалом кімнатної королівської прислуги.

В службі евнухів переважа-ли слов'яни, тому пізніше ара-бські історики перемішують на-зви „слов'яни“ і „евнух“. Тому теж напр. замість „один із ев-нухів убив короля Алія“ істо-рик каже: „один зі слов'ян у-бив Алія“; замість „багато слов'ян згнуло за це на хре-сті“ пишуть арабські літопис-ці: „багато евнухів згнуло на хресті“.

Одну загальну назву на сло-в'ян із прибічної сторожі та кімнатної сторожі (евнухів) надали арабські історики та-кож тому, що ці й ті були так-само невільниками, закуплени-ми із усією масою інших сло-в'янських невільників. Один арабський історик каже, що тому, що слов'яни в Кордові не розуміли музулманської мови, звали їх „німими“ — „альча-рас“. Інший арабський пись-менник андалузійських слов'ян уживає „чужинцями зі сходу“, що зогляду на географічне по-ложення слов'янських країн над нижнім Дунаєм, Вислою та Дніпром у порівнянні з Еспа-нією є зовсім влучне.

Король Альгакем I. завів словянську прибічну сторожу між р. 796 і 822, себто в ча-сах, коли словянські землі за-знавали найстрашніших наїз-ницьких нападів.

Про словянську сторожу за-часів короля Абдалі між р. 888 і 912. каже арабський лі-топис дослівно так: „Король Абдала перевищив свого по-передника Абу Отмана своєю словянською прибічною сторо-жею, що складалася із самих чужинців зі Сходу. Вони були в великому пошанівку, а від-значалися надзвичайною по-вагою в поставі й обичаях, ви-пробуваною відвагою, вірні-стю та прихильністю. Слов'ян-виконували службу в середині алказару (замку), а кожний був озброєний мечем обосіч-ним і бердишем (топір разом зо списом).“

Після короля Абдалі наступив Абдульрахман III. Він збіль-шив прибічну сторожу до 12,000 людей, у цьому 4,000 збройних слов'ян, а 2,087 кім-натної словянської служби.

Еспанський історик Конде о-повідіає за арабськими джере-лами, як після смерті каліфа Абдельрахмана III в 961. році відбулася інтронізація його наслідника Альгакема II:

„Сидячого на престолі мо-нарха оточили його брати, стрийки та начальники прибіч-них сторожей, словянської, ан-далузійської і африканської. Напроти престолу стояв гад-жіб із везирами. Словянська сторожа в двох рядах, держала в одній руці виваг з похви ме-чі, в другій величезні щити. Стояли пієколом на всю салю. За нею стояли теж у двох ря-дах мурийські невільники в бі-

УВАГА! КЛІВЛЕНД, О. І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗЛУЧЕНІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСТА КЛІВЛЕНДУ І ОКОЛИЦЬ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що влаштовують:

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 8-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1936 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 2255 WEST 14-та ВУЛ., КЛІВЛЕНД, О.

ПОЧАТОК година 2:30 пополудні. ВСТУП ВІЛЬНИЙ

Пороблено приготування, щоб Свято Першого Листопаду випало величаво й достойно. В програму свята входять виступи двох хорів, під проводом п. Антона Когути й п. Дмитра Заворського. Як солісти виступлять: панна Оля Грицей на піані, а панна Климковська — сольно-спів. Промовлятимуть визначні бесідники, як місцеві так і позамісцеві. Святочну промову виголосить: д-р ЛУКА МИШУГА.

Не сумніваємося, що на цім Святі зійдеться уся наша Українська Громада, Громада, яку об'єднає в той День одна Велика Наша Ідея. Дохід із свята призна-чений на народні цілі.

259 Комітет Свята.

УВАГА! НЬЮ ЙОРК, Н. Й. І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

СТАРАННЯМ ДРАМАТИЧНОГО ГУРТКА при Українській Православній Громаді в Нью Йорку відорється комедія в 3-ох діях, П. Гурського

„ТІТКА“

ПО ВИСТАВІ ЗАБАВА З ТАНЦЯМИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 8-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1936 Р.

В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ, 334 EAST 14th STREET, NEW YORK CITY.

Початок в годині 7-мій ввечір. Вступ 40 центів.

На це представлення й забаву маємо честь запросити українське гро-мадянство з Нью Йорку й околиць до численної участі, тим більше, що в згаданій комедії беруть участь знай всім вам сніа. Приходить численно, а певно не пожалуєтє. — Комітет.

259

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й. І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ БАНДИ при парохії влаштовується:

БАЛЬ

В СУБОТУ, 7-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1936 Р.

В РОБІТНИЧІМ ДОМІ, 975 JOSEPH AVENUE, ROCHESTER, N. Y.

Початок в годині 7-мій ввечір. Вступ 25 центів.

Просимо всі Братства, Товариства, Сестрицтва і ввесь український загаль прийти на цей Баль. За добру забаву ручить — Комітет.

259

ЩО ВИ ЗНАЄТЕ ПРО ЛЕМКІВЩИНУ?

Коли хтось питається Вас про Лемківщину, чи можете дати вдоволяючі відповіді? Що діється тепер на Лемківщині. Відповіді на ці питання знайдете в новій книжці

ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

написав Юліан Тарнович

284 сторін — 100 ілюстрацій. — Ціна \$1.00.

Заомвляйте в книгарні „СВОБОДА“, 81-83 GRAND STREET (BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ХОРИ! — СОЛІСТИ!

В книгарні „Свободи“ можете дістати нові твори

М. О. ГАЙВОРОНСЬКОГО (пісні Українських Січових Стрільців)

I. том: СОЛЬОСПИВИ на середній голос — \$.75

II. том: Пісні на МІШАНИЙ ХОР (партитура) 1.00

III. том: Пісні на ОДНОРОДНИЙ ХОР (на діво-чі або мужеські голоси) .75

На кожний концерт придається вам сильна і дьора пісня (на мішаний хор, „Живи, Україно!“) .25

Пісні Лемківщини, Закарпаття, Полісся і інші твори М. О. Гайворонського на хор і скрипку мож-на дістати в книгарні „Свободи“:

„СВОБОДА“ 81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ МІСЦЕВИХ ТОВАРИСТВ У. Н. С., МОЛОДЕЧИХ КЛЮБІВ, СЕСТРИЦТВА, СОЮЗУ УКРАЇНОК, О. Д. В. У., ХОРУ БОЯН, УКРАЇНСЬКОЇ БАНДИ при Українській Православній Парохії св. Архистр. Михаїла, влаштовується

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 8-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1936 Р.

ПОРЯДОК СВЯТА: СЛУЖБА БОЖА в 9:30 рано, відтак ПАНАХИДА за поляглих борців — відправити Впр. о. В. А. Каскьвіч, в українській православної церкві.

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ відбується в 2-гій годині пополудні, в церковній залі, 394 Блекстон уліця. Ви-ступ Української Банди під управою гром. Івана Карася. Хор Боян під проводом о. В. А. Каскьвіча. Святочну промову виголосить пані М. Скубова з Нью Йорку, Н. Й. Деякімації виголосить представники з товариств. Виступ національних танців під управою гром. Томас Чагарина.

Запрошуємо позамісцевих гостей і членів О. Д. В. У. з Броктон, Товнтон, Масс.; Провіденс, Кромвтон Пвнтакет, Централ Фолс, Мешвил, Р. АЙ., до участі в святі. Вшануймо пам'ять борців поляглих за волю України! Слущний час, кидче насі.

259 Центральный Комітет.

ДАЙТЕ АМЕРИКАНЦЯМ ЗНАМЕНИТУ БРОШУРУ:

THE UKRAINIAN QUESTION

AND ITS IMPORTANCE TO GREAT BRITAIN

by LANCELOT LAWTON (London)

яку щойно надіслано з Англії. Ціна з пересилкою 50 центів.

Замовляти: „СВОБОДА“, 81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

УВАГА: Брошура та надається найкраще для наших політичних Клубів, як теж для ужитку молоді та всіх тих, що хотілиб представити Америцянцям українську справу коротко, ядєрно й зрозуміло. Є там теж подані ті міжнародні постанови, що відносять до українських понево-дених земель.

КЛІВЛЕНД, О. Отемн поемаю до відома, що збори Тов. Соція, від. 335, відбуваться в неділю, 8-го листопада в год. 12-тій пополудні, в салі У. Н. Дому, 760 Стрейт ул. Просимо всіх членів прийти на збори і вирішати свої залежності, а крім цього ми маємо багато до дис-кусії над організаційними модами до У. Н. Союзу. — Гр. Дачинши, пресд.; Ілько Лубуза, кас.; Микола Пашин, секр.

ПЕРТ АМБОРІ, Н. ДЖ. Бр. с. Ва-силія, від. 168, повідомляє своїх міс-цевих і позамісцевих членів, що міс-цеві збори відбуються в неділю, 8-го листопада, в годині 3-тій попо-лудні, в салі У. Н. Дому, 760 Стрейт ул. Просимо всіх членів прийти на збори і вирішати свої залежності, а крім цього ми маємо багато до дис-кусії над організаційними модами до У. Н. Союзу. — Гр. Дачинши, пресд.; Ілько Лубуза, кас.; Микола Пашин, секр.

ДЖЕГАН І МУМТІЯЗ

Діялося це в 1612-му році. Джеган, князь Хураму, мав усього 21 літ, як оженився із дев'ятинадцятилітньою Арджу-мандою Бану Бегум. Її звали теж Мумтіяз і Магаль або Перлою Палати. Її тітка Нур Магаль була жінкою царя Джегангірса. Мумтіяз була дуже гарна й дуже доброго серця. Обое були теж щасливі, як шлах Джеган засів на престолі великих моголів. Вона старалася влекшувати людське горе, де лише могла. Ніколи не покидала чоловіка, навіть, як він вибирався в подорож або на війну.

Привела на світ 14 дітей. При останній дитині померла всього на 37-му році життя.

Так розплилося Джеганове щастя. Він скликав до столиці своєї держави Агри будівничих із усього світа й мистців, щоб побудували гробницю його незабутній дружині. Багато літ працювало двадцять тисяч робітників, а щойно на вісімнадцятому році після її смерті стануло найбільше чудо світа, як і нині воно це стоїть. Зветься Тадж Магаль.

Згідно із старотатарським звичаєм вибрали для гробниці огород. У ньому цвітуть цвіти й кущі, як символ життя, та ростуть кипариси, як символ смерті й вічності.

Із багатьох проєктів прийняли вкінці проєкт Уфтада Ізн, візантійського турка. Кажуть, що теж один європеєць дав шахові проєкт гробниці. Був це Єроним Веронео, італієць, що тоді служив на царському дворі. Він працював напевно при викінченні гробниці, а

кажуть, що він любився нещасливо в Мумтіязі.

Різьбярі й каменярі прийшли з Багдаду, Дельгів, Мультан (Пенджаб). Вони будували будівничі з азійської Туреччини та зі Самаркандії в середній Азії. Мозаїку укладали мистці з Канауджі й Багдаду, каліграфі, що зладили камінні написи, прийшли зі Шірасу. Матеріали доставили з кожної частини Індії. Самоцвіти (дорогоцінні камені) з Пенджабу, Китаю, Арабії, Бунделькунду. Інший європеєць Остен де Бордо, який вже був побудував славний „павиний престіл“ зладив чудові срібні двері. Великі міліони видано на найдорожчі перські килими, на золоті було щось найгарніше з найгарнішого. Нагробник із білого мрамору, побудований над водою. Це велитенський будинок, а в місячну ніч, коли відзеркалюється в воді, виглядає наче в казці. Понад склепіннями воріт виписані чорним мармуром притчі Корану. Всі стіни вкриті малюнками лагідної барви, а зладжені ті малюнки з дорогоцінних каменів, запускані у мрамор. Це твір із міліонів маленьких скалочок.

В середині є головна кімната, а довкола менші кімнати. В них сиділи колись як день так ніч духовники, що читали Коран та відмовляли молитви за Джегана і його жінку. В середній кімнаті стоять дві домонини на показ, а під ними в льоху (півниці) справжні домонини ще й нині закидані

цвітами. Це доказ, що індійки ще й нині спочивають сунній долі Мумтіязі та Джегана. Як Мумтіяз померла, шах Джеган переніс усю любов на найстаршу дочку Джеганару. Джеганара була така гарна й розумна як її мати, лише серце її не було таке невинне. Вся Агра знала про Джеганарині любові, про її збитки.

Як Джеганара одного дня приймала, в теремах потайки свого любовника, дали про не знати шахові. Вже було запізно випустити любовника. Даремно шукала перелякана княжна, де скрити би його. А шах стояв уже під дверима. Ще був лише один сховок. У кімнаті була величезна посудина, в якій пригрівали воду для купелі, як це взагалі буває в палатах багатих людей. Джеганара сховала любовника до цієї посудини ще й прикрила накривалами та килимами. Можливо ще все добре скінчиться!

Ввійшов Джеган. Сидів довго, ваче чогоє нині не хотів розлучитися з дочкою. Вкінці приказав підложити вогонь під купелевий котел. — Він усе знає! — промайнуло в голові Джеганари. Та не було ради. Мусіла слухати. Шах знову сів собі та якось дивно всімався. Вода пригрівалася чимраз більше, стала підніматися пара, вода зачала булькотити. А під покришкою ніщо не ворухилося... не було чути смертельного крику. Мовчки згинув любовник жахливою смертю. Шах устав. Позад нього впала на землю непритомна дочка.

Та й Джеган став підупадати. Старався загнути в собі біль, не міг. Він іще володів. Та одного дня один із його синів, Авренгзеб, тоді ще підросток, звачився на державний переворот. Джегана замкнули у в'язниці. Сім останніх літ не кидав він замку в Агри.

Та що дня казав виносити себе на замкове подвір'я. Відси міг бачити Тадж Магаль. Мовчки сидів так цілими годинами, вдивлявся у гробницю, в якій спочивала його дружина. А як прижмував очі, йому здавалося, що він біля неї.

Як уже було йому 66 літ, прийшла й до нього смерть, щоб визволити його. Як Джеган чув, що смерть недалеко, попросив жінчині кімнати прибрати такими самими цвітами та понакрапали такими самими перфумами, якими колись втишалася вона. Останні вірні слуги внесли Джегана туди. І він іще раз побачив цвіти та білі мури. На лиці виступила щаслива усмішка. Потім опав, протягнувши дріжучі, старечі рамена до тої, що була для нього всім...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ЧИ У ВАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ Є ТАКІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ?

ЯК НЕМА, ТО ЗАМОВТЕ НА НАСТУПНИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК У КНИГАРНІ „СВОБОДИ“.

- ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука 40 п.
- (Маємо лише нове видання першої читанки М. Матвійчука з 1935 року).
- ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для II класу) М. Матвійчука 45 п.
- ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для III класу) М. Матвійчука 60 п.
- ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для IV класу) М. Матвійчука 75 п.
- ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей у чотирох частях з дуже гарними ілюстраціями М. Фартуха: КИЇВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО; ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА; КОЗАЧЧИНА; УКРАЇНА В НЕВОЛІ. Це надзвичайно добре видання для вжитку в школах і для дітей. Кожна книжка коштує 20 центів. Ціна за всі чотири книжки разом 75 п.
- КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крижаневича 50 п.
- МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крижаневича 15 п.
- ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ з багатьма малюнками і картою, С. Рудницького 75 п.
- МАЛІЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії, уложив о. І. Рудович 35 п.
- БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ старого і нового завіта, о. д-ра Я. Левинського 85 п.
- БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії, о. С. Біленького 35 п.
- ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в об'єднанні оповідань, о. С. Біленького 50 п.
- РУХОВІ ЗАВАНИ. Декотрі мають пісні 20 п.
- ВЕСЕЛА БАНДУРА, співачок з нотами 20 п.
- МАЛІЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей, видання „Світ Дитини“ 25 п.
- СЕРЕДЧИННІ ВІНОЧОК. Візантійські святих бажань для українських дітей: На іменни або уродили матері, батька, дідуся, бабусі, тегі, страляк, вуйка, сестри, брата, вчителя, вчительки, товаришів. Також новорічні, великодні і різдвяні побажання. Писемні привіти на Стато Матері і декларації 35 п.
- МАЛІЙ ДЕКЛАМАТОР, збірка віршів до декламацій на всякі національні й шкільні свята та обходи. Підбрав і впорядкував М. Таранько. Видання „Світ Дитини“ 25 п.
- МЕТОДИКА прависних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок, спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Д-ра К. Кисілевського. Ціна 65 п.
- МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма, М. Матвійчука. Ціна 75 п.

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВІ КНИЖКИ З КРАЮ

- Д-р Шухевич Степан: ГІРКИЙ ТО СМІХ. Военні оповідання \$ 85
- Полінич, Б.: КІМНАТА З ОДНИМ ВХОДОМ, селазійна повість 50
- Полінич, Б.: ТОВАРИШІ УСМІХУ, селазійна повість 40
- Мродовець, Д.: ГАРДАМАКИ, в двох томах 1.00
- Гоголь, М.: СТРАШНА НОМСТА та інші оповідання з передмовою М. Голубця 50
- Рядич, В.: МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК, в двох томах 1.00
- Чайковський, Адріан: ЗА НАЖИВОЮ. Повість з галицького селянського життя 50
- Горішівський, П.: ПІД ПРАПОРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 50
- Будзівновський, В.: ГРЕМИТЬ. Історична повість 50

„СВОБОДА“, 81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРИЧИНОК ДО ІСТОРІЇ СТАРОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВОЛОСТІ.

Недавно один з українських часописів помістив був обширну статтю під наголовком „З досвітку старого Києва і щось до історії варягів“.

В тій статті автор підкреслює гадку, що варяги гралі велику роль в старій Україні і що вони фактично положили основи для старої київської держави-волости. Автор також сказав, що слово „варяг“ походить або від старогерманського слова „варінгі“, що значить „заприсяжений“, або від „варенга“, що значить „бідак-чужинець“, що шукає помочи в чужому краю.

Ні, і ще раз ні. Коли навіть слово варяг походить від слова „варінгі“ або „варенга“, то знову ж ці слова не походять від якихсь старо-германських слів, тільки від готичко-литовських. Бо ще нині литовці називають бідаків „варінгі“, або „варголай“, які то слова є дуже подібні до „варінгі“ і „варяги“.

Але найкращим доказом, що готи і посвоячені з ними герули, які під проводом Одоакра (по литовськи Вадакаріса) в 476 р. положили кінець західно-римській імперії, були литовського племені, є це, що в мові герулів молитва „отчешанш“, записана в хроніці Вольфганга Лазіуса „Де гентиньї міграціонібус“, є добре зрозумілою навіть нинішньому литовцеві, а головню зі жмудського племені.

Казис Відкавскас, Філадельфія, Па.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

БРИСТОЛ, КОНН.

На політичних в'язнів.

Члени тов. ім. Івана Франка, від. 390 У. Н. Союзу, жертвували \$7, з каси товариства уділено \$2, а не-член Т. Гарасим зложив \$1, отже разом переслано через Об'єднання \$10 на політичних в'язнів варшавського процесу. Отсі члени зложили по \$1: О. Каламі, М. Саяк, А. Губчак, І. Прухницький, А. Панчипин, Т. Піх і А. Прухницький.

За відділ 390 У. Н. С.: І. Прухницький, предс.; М. Саяк, секретар.

На вулиці.

— Нині не можу віддати вам тих двадцять доларів, пане Жовтенко. — Може завтра. Завтра сподіюся грошей... — Від кого? — Абб-я знаю!?

„ПЕРЕРІБКА“ ДОПОМАГАЄ РОБИТИ ЛОККІС ЛЕГКЕ КУРЕННЯ.

Навті найбільше модерні промисловці є на світі розумні, що полюблюють те, що є найкращим в старих методах на даному полі з найвищими науковими поліпшеннями. Як утрикратний приклад цієї мудрості в такій поведінці ми знаходимо при вироблюванні сигареток Локкі Страйк.

Давній спокійний метод невідомий багатьом найбільш модерним промисловцям — ніколи не був забутий і ніколи не опускається в широкій Локкі Страйк, легке курення з багатого, ціаком дозрілого тютюну.

„Перерібка“ є метод сумішки тютюну, виправдана часом практика, що необхідна для повного дозрівання, вигладжування та осушування тютюну. А все таки „перерібка“ є надзвичайним кроком вперед, і як такий, опускається більшістю тютюнових промисловців.

Виробники сигареток Локкі Страйк, між іншим, включають перерібку, як один з важливих кроків в той виймай виглятковий процес, знаючи як „It is Toasted“.

Існують сотні різних видів тютюну, турецького і місцевого, що вживаються в Локкіс, але кожна частинка цього тютюну є збережена і переработана в перерібковій кімнаті для осушування, досягання і поліпшення.

Тютюн залишається в цій перерібці в науково контрольованій температурі, в той час, як різні запахи та аромати тютюну перемішуються і кожен кожний інший вид листка обраного тютюну Локкі Страйк, „перерібка“ запевнює одностайність в смаку і допомагає долати щогладкість, яку завжди знайдете в кожних Локкі Страйк.

Такий найкращий тютюн, „сметана в вощаю“, вживається в Локкіс і ці вибрані листки добре перемішуються, щоб вони дали один одного доброту. Кожний запашок, кожний інший прекрасний аромат сполучається і перемішується з усіма іншими вибраними запахами і вибраними ароматами аж до того часу, поки не osiąгнеться досконалої єдності.

„Перерібка“ є одною з багатьох причин, чому Локкіс дають нам більше чесної доброти, задоволення з курення з багатого, ціаком дозрілого тютюну. (огол.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКА гр.-італ. Парохія в Централі, Па., пошукує ДИКО-ВЧИТЕЛЯ з добрим голосом, двох вчителів, котрі мабуть учити діт, варті представлення і провадіння хор. Платня згідно з угодою. Посада до об'являть сей час. Голоситися: JOHN BURACIY, P. O. Box 472, Centralis, Pa. 259-60

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Ураюві години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

НЕПРИЯТЕЛЬ РЕВМАТИЗМУ. Біль в руках, ногах, крижах, зміню в ногах, а поза шкירוю як би мурвалі ланани. Ті недуги уступають по ужитку „SORKO“. Сорті коштують \$4.00. Належитість вислати разом з замовленням на адресу: 225-

CH. LOZINSKI, Dept. 5, 2325 N. Mulligan Ave., Chicago, Ill.

ПРОФ. РАФІД ГАМІВЕЙ (RAFFIED HAMIWEY). араб з Далекого Сходу, що гордиться першою нагородою на світовому ринку як найкращий остролог і психічний відагувач в Америці.

Без уваги на те, які ваші клопоті й проблеми, ви тільки задайте чотири питання про якунебудь справу, подайте дату свого уродження та залучіть \$1.00. Я відповім на ваші питання і дам вам на них порадити так, начеб я знав вас владани. Пишіть втрапо по англійськи. Свій лист адресуйте: Raffied Hamiwey, 383 Jackson Ave., Jersey City, N. J. Як живе недалеко Джерсі Сіті, то зайдіть до моєї канцелярії, де дістанете задовільну раду і поміч за невелику ціну.

Як бажаєте побачитись з мною особисто, то зателефонуйте: Delaware 3-8904. Офіс: 383 Jackson Ave., corner of Ege Avenue (over Meat Market), Jersey City, N. J. 226-7

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 120 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2568. BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

ЧИТАЙТЕ ПЕРЛИ ТВОРЧОСТІ ІВАНА ФРАНКА

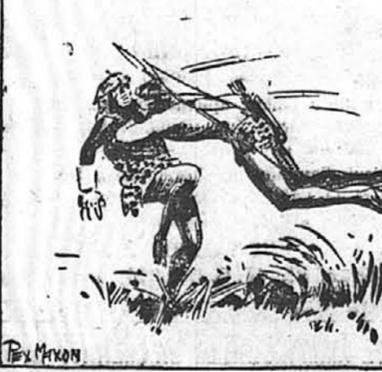
КНИГАРНЯ „СВОБОДИ“ ДАЄ СПЕЦІАЛЬНУ ОФЕРТУ НА КНИЖКИ ІВАНА ФРАНКА 8 КНИЖОК ЗА \$2.50

1. Захар Беркут, образ громадсько-го життя.
2. Абу Касимові капці, арабська казка.
3. Батьківщина й інші оповідання.
4. Вибір поезій Івана Франка і коротких начерк його життя.
5. Для домашнього огнища, повість.
6. Лис Микита.
7. Молода Україна.
8. Як пан собі біди шукав.

Вишліть мені ордер на суму \$2.50 іще сьогодні й одержите повиші 8 книжок відворотною поштою. Колиб іще ви хотіли мати найкращий твір Івана Франка, „Мойсей“, то вишліть \$2.75. — Замовлення треба слати на адресу:

Замовляйте у книгарні Свободи: „СВОБОДА“, 81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

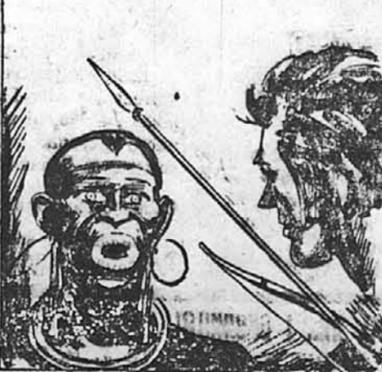
Не чекаючи, аж три останні люди - хижакі добіжать до нього, Тарзан кинувся на їх провідника, що стояв до нього найближче, і ще заки останній успів простягнути свою лапу, закінчену гострими пазурами, Тарзан прошив ножем його серце. Три останні, побачивши це, стрималися на одну секунду, а потім завернули і почали втікати.

Отсе перший раз у життю їм прийшлося стрінути чоловіка, що їх не налякався. Але хто був цей чоловік? — проняті наскрізь жахом, думали вони собі Тільки якийсь демон міг так скоро бігти і немов блискавка вдаряти ножем. Коли вони відбігли, Тарзан у зворушенню набрав повні груди повітря і закричав побідний оклик петрів.

Це був оклик, яким усе закінчували побідну боротьбу малпи, серед яких виховався був Тарзан. Коли він виріс і подався в нетри, він не забував цього оклику й кожну свою побіду закінчував ним. Коли Орандо очунав з великого здивування і переляку, він чим скорше завизвав: „Ходім за ними й знайдім їх легище“.

Тарзан заперечив головою. „На це ще є досить часу. Їх слід можна буде знайти навіть по кількох днях. А тепер ми погляньмо, що розкажуть нам убити“...Орандо витріщив очі. Він бачив надзвичайну хоробрість свого опікуна Музіми, але як саме він буде розмовляти з убитими, це йому ніяк не вміщалося в голові.